

Křížek: Šachy v Říčanech na tom nikdy nebyly lépe než teď

Františkovi Křížkovi je v době, kdy šachový klub v Říčanech slaví stoleté jubileum, neuvěřitelných 92 let. Šest dekád se aktivně zapojoval do soutěžních partií a i nyní je stále aktivní. Situaci v oddíle si navíc velmi pochvaluje. V poslední sezoně odehrál až na jeden zápas všechny za „J“ družstvo, vidět ho ale můžete i na turnajích. Jak říká, udržuje si tím ve formě mozek.

Pořád vás šachy baví?

No ježíšmarja! *(V den rozhovoru plánuje jít na klubový přebor v rapidu a čeká na odvoz, pozn. red.)*

Jak jste se ke královské hře dostal?

Můj tatínek uměl tahat šachy, takže jako desetiletý kluk jsem o nich trochu věděl, ale zlom přišel až na průmyslovce. Koukal jsem o přestávkách na kluky, jak je hrají. V tu dobu jsem ještě chodil ke Kozlům do hospody na ping pong a zároveň tam měl sídlo i šachový oddíl. Na stolku tam měli rozložené figurky. A i mezi stolními tenisty se našli šachisté. Například Polák, místní velmistr. Chodil také nějaký Běda Kopidlanský. Ten se o šachy pokoušel, ale potom dal přednost ping pongu.

Co následovalo?

Byli tam i další mladí kluci, tam jsem s nimi začal hrát už i já. Ale ne závodně, to bylo až později. Něco jsem uměl už ze školy, ale až tady jsem trochu pobral i taktiku. Prostě samouk, všechno jsem pochopil z chyb. Další krok v šachové kariéře byla vojna.

Vojna?

Dostal jsem se do Znojma. Shodou okolností tam se mnou bojoval, tuším, že se jmenoval Somr. Hrál závodně za Frýdek-Místek a my se stali kamarády. Ve městě se nacházela kavárna Korzo, její název si dodnes pamatuji. Byly tam tři nebo čtyři šachové stolky, v sobotu a hlavně v neděli jsme měli vycházky. Dali si pivo a on neměl s kým hrát, tak jsme pořád hráli proti sobě. Dal mi velkou školu. Říkal, co dělám blbě, radil mi.

A v Říčanech jste jeho rady zužitkoval?

Ještě před vojnou jsem se navíc seznámil se svou paní, dívkou ze šachové rodiny. Její strejček byl Eduard Chloupek, zakladatel oddílu v Říčanech. V klubu jsem začal hrát s nástupem do zaměstnání, to už se hrálo čerstvě v Labuti. Měli jsme krásnou sestavu. Rajský, Hoffman, tatínek Vavřince, byl tam táta Hlavničky, pak tam přišel František Říha, který převzal vedení oddílu za Malého. Tehdy mi bylo nějak 26 let. Hrála s námi i Poláková maminka, protože v sestavě musela být žena. Nevedla si špatně. To bylo někdy začátkem 60. let. A od té doby hrají nepřetržitě.

Co vím, platíte za výborného tenistu. Jak se oba sporty kombinují?

Tenis se šachy se kombinuje skvěle. Tenis je o fyzice. Hrál jsem ho do 84 let a mistráky v šachách mám dodnes. V tenise se dá využít ze šachů strategie. Třeba trpělivost, čekání, dokud to někdo nezkazí, nebo naopak je potřeba útočit. Ale jde jinak o rozdílné věci. Šachy jsou kognitivní záležitostí, tenis je spíše o fyzické zručnosti a koordinaci pohybů.

Jinak jsem hrával basket a na škole a vojně dělal lehkou atletiku. Běhal štreky - 1200, 1500 a 3000 metrů.

Kolik lidí navštěvovalo ve vašich začátcích šachovou klubovnu?

V té starší době chodilo 20-25 lidí, víc ne. Změnilo se to až s nástupem generace kolem mladého Říhy a Jarky Říhové (nyní Voráčkové, pozn. red.). Začalo se jezdit na turnaje. Do toho období patří mladý Vavřínek, ještě Luboš Čechů, ségry Jourové.

Jak to tehdy vypadalo s popularitou šachů obecně? Hrál se na veřejnosti?

Během zaměstnání v Praze jsem se v čase oběda chodil dívat do nedaleké šachové kavárny ve Vodičkově ulici do druhého patra, kousek od divadla ABC. Hrál se o velké peníze. Točily se tam i tisíčovky, a to byly tehdy peníze. Taková bankovka by v dnešní době měla hodnotu vyšší než deset tisíc. Padaly fleky, navíc si party sázely mezi sebou. Kupodivu po tom nešli komunisté, bylo to povolené, nebo aspoň tolerované.

Co vy a hra o peníze?

Ne, rozhodně ne. To byl hazard. Možná jsem někdy hrál o pivo, ale o peníze nikdy.

Měl jste oblíbeného hráče?

Ne, neměl. Pracoval jsem ve výzkumáku, dělal vědu a nebyl na šachy čas. Studoval jsem cizí články z oboru a později přešel na samostatný výzkum. Šachy byly pro mě hrou. Dodnes neznám jakoukoliv teorii. Nevím, co je francouzská nebo italská hra. Nevím, jak se co jmenuje. Od prvního tahu je vymýšlím. Mám své vymyšlené otevíření, kdy vím, že v pátém tahu nebudu prohraný. Figurky stavím podobně. Ale když na mě někdo vytáhne něco neobvyklého, zahraju to také jinak. Často tím soupeře vyvedu z míry, že to pak hrají blbě.

Po vstupu do klubu hraje již nepřetržitě?

Zpočátku, když byli Rajský a tihle, jsem hrál za áčko. Jezdilo se po okrese. Ale pak přišli o mnoho lepší lidi. Někdy jsem hrál více, někde méně. Tehdy se stěhovali do Říčan zdatní šachisté.

Na co jste v šachách hrdý?

Na partii v Benešově. To už bylo v téhle novodobé době, okolo roku 2000. Soupeř měl elo 2000 a já ho odremizoval. Bylo mi kolem 60 let a moje elo činilo jen nějakých 1450. Hráli jsme strašně dlouho, koukal se na nás hrozen lidí.

Co vám královská hra dala do života?

Já to hrál především pro zábavu a trénování myšlení. Dodnes sekám zahradu, protože už nemůžu hrát tenis. Šachy hraju pro to, abych udržel mozek v kondici. Je mi 92 let, krom toho studuji staré dokumenty. Věk mám daný trošku geneticky. Prababička se dožila 96 let, narodila se roku 1850 a zemřela 1946, přežila dvě světové války! Spousta předchůdců tohoto rodu se dožila vysokého věku.

Jaké období oddílu považujete za nejlepší?

Baví mě současnost, éra turnajů. To dříve nebylo. Hraje se po celé republice. Vidím v tom ohromný přínos. Například Říčanský Open jsem hrál určitě posledních deset let.

Je těžké v tomhle věku odehrát dlouhý turnaj? Na fyzičku to musí být nesmírně náročné ...

Už to zvládám těžko. Letos se hraje koncem června, jak na tom budu, je to pro mě velice namáhavé.

Co byste klubu popřál do další stovky let existence?

Přál bych mu, aby se mu dařilo jako teď. Nikdy to na takovém vrcholu jako nyní nikdy nebylo. V Říčanech je vidět zájem. Možná by na klubové turnaje mohlo chodit ještě více lidí vzhledem k velikosti oddílu a počtu členů. I po ekonomické stránce je to jinak na těžko překonatelném vrcholu, když to srovnám s poměry jinde, kde se hraje extraliga, už by do toho musel vstoupit nějaký bohatý sponzor.